

Redactioneel

Op de binnenkant van de kaft prijkt intussen de naam van Kees de Gloppe als redactielid. De redactie is blij dat door zijn komst een stevige verbindingslijn gelegd is tussen *Spiegel* en het Amsterdamse SCO dat zoveel werk maakt van empirisch onderzoek naar moedertaalonderwijs.

Onder de titel *Overpeinzingen...* leidt redactrice Judith A. Langer van Stanford University het vierde nummer in van de negentiende jaargang (1985) van het tijdschrift *Research in the Teaching of English* (RTE). Zonder ook maar op enigerlei wijze de suggestie te willen wekken, dat *Spiegel* zich met dit boeiende en informatieve tijdschrift zou kunnen of willen meten -al doet goed voorbeeld nog steeds goed volgen!-, ziet de Redactie, kijkend in die Amerikaanse spiegel, bij de opening van de vierde jaargang van *Spiegel*, tenminste aanleiding tot twee opmerkingen. Ter inleiding. Langer kijkt terug op 15 jaar onderzoek naar moedertaalonderwijs -om maar even de Spiegel-terminologie te gebruiken- en onderkent daarin dan drie elkaar opvolgende én eigenlijk elkaar uitsluitende aanpakken. Haar conclusie luidt: "I consider it not only incorrect, but also unwise, to debate the superiority of one research tradition versus the other. Each of the research directions during the past fifteen years has been dramatically informative, and collectively they have moved the field of reading and writing research toward the promise of scholarly maturity (...). To become these perspectives (...) should be the most productive route toward understanding the intricacies of teaching and learning" (Langer 1985, 326-327).

Dit nummer van *Spiegel* illustreert zo'n combinatie van heel verschillende onderzoeksaanpakken: zonder twijfel biedt zowel de bijdrage van Theo Rensman als die van Oostdam & De Gloppe zicht op "fijne kneepjes van onderwijzen en leren", maar daarmee is wellicht de belangrijkste overeenkomst tussen die artikelen gegeven. Hoe vruchtbaar voor het begrip van onderwijzen en leren zo'n confrontatie kan zijn, laat de redactie uiteindelijk graag aan het lezersoordeel over. Wel is ze ervan overtuigd -niet dan na enige discussie, overigens-, dat het redactionele beleid (zie:

Spiegel 1 (1983), nr. 1, 3) daarmee ten volle gediend is. Zichzelf aanduidend als illuminatie-gericht onderzoeker presenteert Rensman zijn stilistisch gemarkeerde bijdrage als "het eerste verslag in dit blad (...) van in de praktijk uitgevoerd actie-onderzoek op het gebied van innovatie bij het vak Nederlands". Hij kiest ervoor zijn interim-verslag de Spiegellezer in tweeën aan te bieden en in de eerste aflevering een zwaar accent te leggen op de voorgeschiedenis, de achtergronden en de legitiemerings van zijn onderzoek. Ook biedt hij al een overzicht van de in zijn case-study verzamelde data, maar wat de concrete data uit zijn onderzoek vertellen over het omgaan met teksten in de les Nederlands, in het licht ook van theorieën over onderwijsinnovatie, dat komt pas in de tweede aflevering.

Oostdam & De Glopper plaatsen daarentegen de resultaten van hun gedetailleerd inventariserend onderzoek naar leerstofinhoud van het tekstopbouwonderwijs in het middelpunt van hun onderzoeksverslag: aan de hand van gecomprimeerde tabellen geven ze antwoord op de vraag naar die leerstofinhoud, naar de verdeling ervan over leerjaren en naar verschillen tussen de geanalyseerde schoolboeken. In hun toelichting daarop helpen ze de lezers overigens ruimschoots bij de interpretatie daarvan. Kennelijk achten zij de discussie over die resultaten belangrijker dan die over de manier waarop die "gemaakt" zijn, al geven ze daarover de nodige informatie.

Schoolboekenauteurs kunnen heel wat leren uit het onderzoek van Oostdam & De Glopper. In ieder geval ook, dat de veelgehoorde klacht van leerlingen, dat ze niet weten wat te doen met schrijfoopdrachten, kennelijk niet ongegrond is: zowel die (schrijf)taken als de erbij aangeboden schrijfprocedures "munten uit" in vaagheid.

De Amerikaanse spiegel leverde -zoals gezegd- nog een tweede aanleiding tot reflectie op. Elke jaargang van RTE sluit af met een *Annotated Bibliography of Research in the Teaching of English*: enerzijds een tekst om met rode oortjes te lezen, anderzijds ook iets om mismoedig van te worden: er wordt wat af onderzocht, alleen al op het gebied van het moedertaalonderwijs! 161 titels telt die lijst dit jaar; 13 daarvan zijn er geplaatst onder het hoofdje literatuur: 8% zo ongeveer (als er dan toch gekwantificeerd moet worden). Dat *Spiegel* moeite heeft met het werven van onderzoeksverslagen op het terrein van letterkunde-onderwijs, lijkt in het licht van dat cijfer niet zo verwonderlijk. Gelukkig ziet het er naar uit dat de vierde jaargang iets meer op dit terrein zal gaan bevatten dan de vorige. Als voorproefje geeft dit nummer alvast het een en ander. Allereerst een uitvoerig verslag van een symposium over Historische teksten in het literatuuronderwijs. Birgit Durlinger tekent ervoor: nauwgezet beschrijft ze de daar gedane voorstellen; ze verwijst naar verde-

re literatuur erover en geeft aan wat de deelnemers aan het symposium ervan vonden na hun praktische kennismaking ermee. Ook hier blijkt het allemaal niet zo eenvoudig als retorisch wel voorgesteld wordt. Aansluitend laat Dana Constandse zien -in een bespreking van Schuts proefschrift- wat haar de resultaten van wetenschappelijk onderzoek op het terrein van het letterkunde-onderwijs als vakdidactica zeggen; de wetenschappelijke merites van die dissertatie laat ze daarbij bewust buiten beschouwing. Constandses conclusie, dat "de basis onder alle redeneringen toch het geloof is dat fictie een belangrijke rol kan spelen in ieders leven en daarom een onderwerp van onderwijs dient te zijn", geeft haarscherp de beperkingen aan van onderwijsonderzoek, wellicht van alle onderzoek, al zal het de geïnvolveerde onderwijsonderzoeker niet licht vallen daarmee in te stemmen, "behept met (veel) zendingsdrang" -zoals Constandse fraai formuleert- als ze zijn.

Het geloof dat fictie een belangrijke rol kan spelen in ieders leven blijft ook in Schuts bespreking van het schoolboek *Over-lezen* een rotsvast uitgangspunt. De discussie onder vakge-noten, die Schut nog eens helder samenvat, kan dan ook beperkt worden tot het wat (waarbij de literatuurwetenschap kennelijk een belangrijke stem in het kapittel heeft) en het hoe. Dat laatste lijkt dan een probleem voor de didactiek of onderwijskunde. Over dat "wat" in *Over-lezen* is Schut redelijk tevreden, al heeft hij ook een serie bezwaren die hij relateert aan zijn proefschrift. Het "hoe" staat hem minder aan. Het "waarom" blijft buiten beschouwing; wellicht moet daartoe eerst "het persoonlijke credo" geschreven worden, waar Constandse in de slotzinnen van haar bijdrage om vraagt.

In de laatste bijdrage aan dit nummer bespreekt Anne Vermeer twee proefschriften gewijd aan onderwijs van Nederlands als tweede taal. Na een conciese samenvatting van beide onderzoeksverslagen bespreekt hij het niet-academische nut ervan. Ook Vermeers conclusie frappeert, door bondigheid en common sense: Een taal wordt niet één-twee-drie geleerd, daar is tijd voor nodig. En goed taalonderwijs.

Genoeg stof tot overpeinzing, meent de redactie; en daarbij laat ze het dan ook maar.

Warnsveld, januari 1986

Langer, J.A., Musings ...; a Sociocognitive View of Language Learning.

In: Research in the Teaching of English 19(1985), nr. 4, 325-327

